

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента на дисертацію

Ордуханова Тиграна Гаррійовича за темою: «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Актуальність теми дослідження

Зростання конкуренції, нестабільність економічного середовища та глобальні трансформації ставлять перед будівельними підприємствами завдання постійного вдосконалення та адаптації інвестиційної діяльності до нових викликів. Ефективна інвестиційна політика вже не є опцією — вона стала критичною необхідністю для забезпечення стійкого розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Актуальність обраної теми зумовлена тим, що в умовах глобальних змін підприємства, які спроможні розробити та реалізувати стратегічно обґрунтовану інвестиційну політику, здатні досягти значних конкурентних переваг.

Разом з тим, впровадження ефективної інвестиційної політики є складним завданням через наявність фінансових, управлінських, інституційних та регуляторних бар'єрів. Саме тому важливо досліджувати, яким чином управляти цим процесом, щоб досягти максимальної результативності інвестиційної діяльності.

Дослідження ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств дозволить виявити ключові принципи, підходи та інструменти, які сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості, забезпеченню сталого розвитку галузі та зміцненню позицій підприємств на внутрішньому й зовнішньому ринках в умовах глобальних трансформацій.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Слід звернути увагу на наукову новизну роботи. Автором *вперше*:

- розроблена концепція напрямків розвитку інвестиційного потенціалу будівельного підприємства побудована на основі стратегічного та інноваційного підходів, яка спрямована на зміцнення конкурентних переваг підприємства. Концепція включає в себе систему експертизи пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності та побудовану на принципах, програмах, політиці та елементах оцінки ефективності інвестиційної політики;

Удосконалено:

- систему методологічних інструментів для ефективного управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства, який на відміну від нині відомих, враховує етап впровадження системи моніторингу та контролю за виконанням інвестиційних проєктів та етап створення системи стимулювання інновацій та впровадження нових технологій, що дозволяє не

тільки забезпечити стабільний фінансовий результат, але й адаптуватися до змін на ринку, зміцнюючи конкурентні позиції будівельного підприємства;

- чотирирівнева модель інтегральної оцінки ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств, яка на відміну від існуючих, ґрунтується на таких факторах, як ефективність інвестиційного проекту, ефективність механізму реалізації інвестиційного проекту, стратегічна ефективність інвестиційної політики (рентабельність інвестицій, конкурентні переваги на ринку будівництва, довгострокова стабільність та здатність підприємства адаптуватися до змін на ринку) та стійкість і адаптивність інвестиційної політики;

- принципи інвестування у проекти «зеленого» будівництва, які на відміну від існуючих, базуються на обґрунтуванні принципу екологічної ефективності, технологічної інноваційної, фінансової інклюзивної, економічної ефективності та довгострокової стійкості, циркулярності та ресурсозбереженості, адаптації до кліматичних змін, що сприятиме поліпшенню екологічної ситуації в країні, залученню міжнародних інвестицій, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та створенню стійкої та ефективної інвестиційної політики в будівельній галузі;

Дістало подальшого розвитку:

- визначення провідної дефініції дослідження «інвестиційна політика», що дозволило поглибити змістовне тлумачення даної дефініції, як системи державних і корпоративних заходів, спрямованих на формування умов для ефективного залучення і розподілу інвестиційних ресурсів, яка включає в себе правові, економічні, фінансові та інституційні механізми для досягнення сталого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та соціального добробуту, що передбачає не лише підтримку інвестиційної активності, але й забезпечення стабільності, прозорості та мінімізації ризиків для інвесторів на всіх етапах інвестиційного циклу, а також враховує соціальні та екологічні наслідки інвестиційної діяльності, що сприятиме розширенню понятійно-категоріального апарату фінансової науки;

- теоретико-методологічний підхід кругообігу фінансових інвестицій та чинників впливу на обсяги інвестицій в будівельну галузь шляхом структуризації основних чинників (факторів), що визначають ефективність інвестиційних потоків, та на відміну від існуючих підходів враховує взаємозв'язок між економічними, регуляторними та соціальними чинниками, які впливають на інвестиційну активність у будівництві та дає можливість будівельним підприємствам бути більш гнучкими та адаптивними в виборі інвестора;

- запропоновано розширений інструментарій залучення інвестицій в будівельну галузь України, який на відміну від існуючого, поєднує комплекс фінансових, маркетингових, державних (адміністративних), юридичних, технологічних та комунікаційних інструментів та сприяє створенню

сприятливого інвестиційного клімату, що забезпечує комплексний підхід до стимулювання інвестиційного потенціалу будівельних підприємств;

- класифікаційні ознаки «зелених інвестицій» у контексті проектів "зеленого" будівництва у частині типів інвестицій, географічного спрямування, типів впливу на ринок капіталу (ринок робочої сили, інфраструктурні проекти, сталий розвиток, зміна клімату), типів активів (відновлювальна енергетика, екологічні технології, «зелені» інфраструктурні проекти, зелені компанії), цілей інвестування (зниження викидів CO₂, розвиток відновлювальної енергетики, збереження біорізноманіття, покращення енергетичної ефективності) та інвестиційних інструментів (зелені облігації, екологічні акції, соціально відповідальні інвестиційні продукти);

- механізм залучення інвестиційних ресурсів в розвиток будівельного підприємства, який на відміну від існуючих, враховує принципи залучення фінансів, критерії відбору інвестора, чинники, які впливають на кругообіг інвестицій в будівельну галузь, джерела інвестиційних коштів, що створює передумови для оцінки інвестиційної політики будівельного підприємства, з метою побудови інформаційної інфраструктури для прийняття та підтримки ефективних інвестиційних рішень та мінімізації (або нівелювання) ризиків.

У дисертаційній роботі, наукові положення вірогідні, що забезпечується теоретико-методологічною обґрунтованістю основних підходів, використанням комплексу методів дослідження.

Практичною цінністю дослідження автора можна вважати розробку та впровадження рекомендації щодо методологічних інструментів для ефективного управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства та чотирирівневої моделі інтегральної оцінки ефективності інвестиційної політики.

Результати дисертаційного дослідження належним чином аргументовані з використанням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження.

Структура роботи є змістовною, послідовною та збалансованою в частині виконання поставлених завдань, висвітлення дослідницьких ідей.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому

Дисертація *Ордуханова Тиграна Гаррійовича* є самостійним та завершеним дослідженням, виконаним на належному науковому рівні, яка характеризується ґрунтовністю, високим рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до розв'язання наукових проблем.

Достовірність одержаних результатів підтверджується логікою проведення досліджень, яка структурно представлена в змісті дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, вважаємо за необхідне зазначити наступні дискусійні положення та зауваження до поданої дисертаційної роботи:

1. У дисертації автором обґрунтовано доцільність застосування системного підходу до ідентифікації, оцінювання та мінімізації ключових фінансових і організаційних ризиків у будівельному секторі, що є позитивним аспектом дослідження. Водночас, дискусійним є питання глибини адаптації запропонованої системи управління ризиками до специфіки різних типів будівельних підприємств (за масштабом, формою власності, рівнем інвестиційної активності).

2. Доцільним було б уточнити практичний інструментарій моніторингу ефективності функціонування запропонованої системи управління ризиками. Більш повна деталізація критеріїв оцінки її результативності дозволила б забезпечити більшу прикладну цінність запропонованих підходів.

3. Дисертантом побудована інтеграційна система управління ризиками, що включена до механізму залучення інвестицій будівельних підприємств. Однак, на нашу думку, доцільно було б розширити дослідження щодо гнучкості та адаптивності запропонованої системи до будівельних підприємств різного масштабу та інституційного середовища.

Проте, озвучені зауваження містять переважно рекомендаційний характер і не знижують теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи.

Значення дослідження для науки і практики та напрями його використання.

Автору дисертаційного дослідження вдалося коректно розкрити стан та глибину розробленості досліджуваної тематики, вдало обґрунтувати вибір теми та актуальність дисертаційного дослідження, отримані наукові положення, висновки і рекомендації дисертації мають достатню наукову новизну, практичне значення та суспільну корисність.

Структура наукової праці є чіткою та логічною.

Висновок. Дисертація є завершеною, самостійною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливу наукову проблему.

Актуальність теми, самостійність і завершеність здійсненого дослідження, наукова новизна і практична значущість одержаних результатів та опублікованих наукових праць да підстави зробити загальний висновок: дисертаційна робота Ордуханова Тиграна Гаррійовича на тему «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), а її автор Ордуханов Тигран Гаррійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Заступник завідувача кафедри
фінансів, банківської та страхової справи
Навчально-наукового
інституту управління, економіки та бізнесу
ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління
персоналом»,
кандидат економічних наук, доцент

О.В. Цімошинська